

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 10 2019

Innehåll

INLEDNING	1
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.....	2
Skatterätt.....	2
Marknadsrätt.....	2
Upphovsrätt.....	4
EU-DOMSTOLEN.....	4
Avgöranden rörande Sverige	4
Förslag till avgöranden rörande Sverige	6
Institutionell rätt och allmänna principer	6
Processrätt.....	8
Skatterätt.....	10
Konkurrensrätt m.m.....	10
Inre marknaden och fri rörlighet	12
Inrikes och rättsligt samarbete	14
Informationssamhället	16
Arbetsrätt	17
Konsumenträtt.....	18
Migrationsrätt	18
Miljörätt	19
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	19
NYA MÅL.....	19
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	19
FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET	20
Sverige.....	20
EU-direktiv i urval.....	21

INLEDNING

I det sista Nyhetsbrevet för 2019 rapporteras bl.a. om det avslutande avgörandet från EU-domstolens stora avdelning i den triptyk som under året rapporterats om dess prövning av förändringarna i regelverket för det polska domstolsväsendet. Det har vidare visat sig att ett mycket väsentligt – kanske årets mest intressanta – avgörande från i somras, Torubarov, missades i det nummer där den perioden rapporterades. Den skadan mildras något av att avgörandet rapporteras här, under rubriken Processrätt. Med skammens rodnad om kinderna mumlar redaktören av detta Nyhetsbrev något om att det då var semestertider, och ber läsekretsen allra ödmjukast om ursäkt.

Av särskilt svenskt intresse från EU-domstolen rapporteras dels om ett svar på en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen, under rubriken Avgöranden rörande Sverige, dels om ett klagande rörande det svenska systemet med att

åklagare beslutar om utfärdande av europeisk arresteringsorder, under Inrikes och rättsligt samarbete. Dessutom kommer EU-domstolens stora avdelning att hålla muntlig förhandling i det enligt redaktörens mening mest intressanta mål som svensk domstol hittills hänskjutit till EU-domstolen, nämligen Diskrimineringsombudsmannens talan mot Braathens, som rör **frågan huruvida domstol under alla förhållanden är bunden av ett medgivande eller om den kan ha en EU-rättsligt grundad skyldighet att trots ett sådant medgivande pröva talan i sak**. Förhandlingen äger rum den 11 februari 2020, kl. 09.30.

Rapporteringen av domstolsavgöranden (EUD, HD, HFD) och lagstiftning rör – förutom ovannämnda avgörande från sommaren – perioden 16 november till 15 december 2019.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Skatterätt

[En tobaksprodukt har ansetts vara röktoak och därmed skattepliktig till tobaksskatt](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 16 december 2019 i mål 4028-18 och 4029-18 avslagit en begäran om förhandsavgörande och fastslagit att en tobaksprodukt skulle anses vara röktoak och därmed **skattepliktig till tobaksskatt**. Bolaget gjorde gällande att den aktuella tobaksprodukten, s.k. *scraps*, som efter skörden enbart har genomgått tröskning, behandling med vatten och ånga, siktning samt sortering, inte kan anses ha skurits eller på annat sätt strimlats (vilket är ett krav för att definieras som röktoak). Det röktest som Tullverket har låtit utföra är gjort i enlighet med den analysmetod som används för att klassificera varor enligt den kombinerade nomenklaturen och avser således tull. Testet visar därför inte att produkten går att röka utan ytterligare industriell beredning (ett ytterligare krav för klassificering som röktoak). Produkten utgör i stället antingen obearbetad tobak som inte omfattas av tillämpningsområdet för tobaksskatt eller tobaksavfall men är då inte skattepliktig eftersom den inte är utbjuden till detaljhandelsförsäljning.

Högsta förvaltningsdomstolen hänvisade till EU-domstolens dom i Eko-Tabak, C-638/15, EU:C:2017:277, och anförde att **begreppet röktoak inte ska tolkas restriktivt**. Det framgick av Tullverkets röktest att produkten gick att röka. Produkten består av flagor av tobaksblad. Den har tillverkats av tobak som har tröskats, behandlats med vatten och ånga, siktats och därefter sorterats efter storlek. Skaft och nerver har rensats bort. Tobaken måste mot denna bakgrund anses ha skurits eller på annat sätt strimlats. Överklagandet skulle därmed avslås, utan att det fanns skäl att pröva om produkten utgjorde tobaksavfall.

Marknadsrätt

[Fråga om ingripande enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning när en anmälan om en transaktion, som skulle ha gjorts senast tredje affärsdagen efter det att transaktionen genomfördes, gjorts efter denna dag men före den fjärde affärsdagen](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 20 december 2019 i mål 610-19 delvis bifallit ett överklagat avgörande angående sanktionsavgift för en överträdelse av EU:s **marknadsmisbruksförordning** (förordning (EU) nr 596/2014).

AA genomförde en aktielånetransaktion till ett värde om drygt 11 miljoner kr avseende 800 000 aktier i ett noterat bolag som han hade ledande ställning i. Transaktionen skulle ha anmälts senast den 13 april 2017 (skärtorsdagen), men anmäldes först kl. 7.11 den 17 april 2017 (annandag påsk). Finansinspektionen påförde AA sanktionsavgift om 450 000 kr med hänvisning till att han inte iakttagit skyldigheten att anmäla transaktionen inom föreskriven tid. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som upphävde beslutet. Förvaltningsrätten fann att **anmälan gjorts dagen före den fjärde affärsdagen** och att överträdelsen således inte haft eller kunnat ha några konkreta eller potentiella effekter på det finansiella systemet. Det fanns därför särskilda skäl att avstå från ingripande.

Finansinspektionen överklagade till Kammarrätten i Stockholm som upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde beslutet om sanktionsavgift. Enligt kammarrätten kunde överträdelsen inte anses som ringa eller ursäktlig. Det förelåg inte heller några särskilda skäl att avstå från ingripande och det saknades skäl att sätta ned den påförda sanktionsavgiften. AA överklagade till Högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen anförde att det av artikel 19.1 och 19.7 a) i marknadsmisbruksförordningen följer att en transaktion, som den nu aktuella, ska anmälas till behörig myndighet utan dröjsmål och senast tre affärsdagar efter det datum som transaktionen gjordes. Enligt 17 § i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmisbruksförordning (**kompletteringslagen**) får Finansinspektionen avstå från ingripande bl.a. om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, personen i fråga gör rättelse eller det annars finns särskilda skäl. Frågan i här refererad del av målet är om överträdelsen är **ringa eller ursäktlig, rättelse** har skett eller det annars finns **särskilda skäl** för att avstå från ingripande. Mot bakgrund av att förordningens syfte är att förbättra investerarens skydd på och förtroende för de finansiella marknaderna och då en anmälan till Finansinspektionen ska göras utan dröjsmål och senast tre affärsdagar efter det datum som transaktionen gjordes, finns det **skäl för en restriktiv tillämpning** av de aktuella **undantagsbestämmelserna**. Även om överträdelsen således var kortvarig kunde den, särskilt mot bakgrund av att det var fråga om en transaktion av ett förhållandevis stort belopp (jfr artikel 19.8), inte anses vara bagatellartad. Överträdelsen kunde därför **inte** betraktas som **ringa**. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg vidare att det inte var uppenbart att AA begått den aktuella överträdelsen av förbiseende. Den kunde därför **inte** anses vara **ursäktlig**. Anmälan skulle heller inte anses vara en rättelse, eftersom syftet med reglerna om anmälningsplikt inom viss föreskriven tid då skulle gå förlorat. Vidare hade det **inte** framkommit några omständigheter som medförde att det fanns **särskilda skäl** att avstå från ingripande. Majoriteten fann mot den bakgrunden att sanktionsavgift skulle utgå. Minoriteten menade att tidsfristen för anmälan är kopplad till affärsdagar och inte till kalenderdagar, vilket betyder att mellankommande lördagar och helgdagar gör att den tidpunkt då en viss transaktion senast ska ha anmälts skjuts framåt. Det avgörande är alltså enligt minoriteten inte att informationen har offentliggjorts senast kl. 23.59 den tredje affärsdagen, utan före kl. 00.00 den fjärde.

Upphovsrätt

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD), har i dom den 23 december 2019 i mål B 10356-18 prövat en fråga om brott mot upphovsrättslagen för en persons verksamhet inom ett nätverk för fildelning med bit-torrentteknik av 113 upphovsrättsligt skyddade filmer genom tjänsten Rarat, där den man som målet i hovrätten gällde tillsammans med den medtilltalade och vid Patent- och marknadsdomstolen (PMD) dömde mannen åtalats för att olovligen ha tillgängliggjort filmerna för allmänheten. Båda de tilltalade dömdes till villkorlig dom och böter. De ålades solidariskt att betala skadestånd till Nordisk Film A/S med 4 000 000 kr, vilket fastställdes av PMÖD.

Målet i hovrätten gällde huvudsakligen frågan huruvida den tilltalade hade medverkat i den brottsliga verksamheten i sådan omfattning att han skulle anses vara medgärningsman, vilket PMÖD i likhet med PMD fann vara fallet, främst med stöd i epostmeddelanden som åklagaren åberopat. När det gäller frågan om **överföring till allmänheten** hänvisade PMÖD till EU-domstolens praxis, enligt vilken det begreppet innehåller två kumulativa förutsättningar. Vad först beträffar rekvisitet **överföring** ska detta, enligt EU-domstolen, ges en **vidsträckt tolkning**, så att det omfattar alla överföringar av skyddade verk, oberoende av vilka medel eller tekniska processer som används. När det sedan gäller rekvisitet allmänheten avser detta, enligt EU-domstolen, ett **obestämt antal potentiella tittare** eller åhörare och förutsätter dessutom ett **ganska stort antal personer**. Vidare krävs det att verket överförs genom en särskild **teknik som skiljer sig från den teknik som fram till dess har använts eller åtminstone till en ny publik**, dvs. **en publik som upphovsrättsinnehavarna inte redan beaktade** när de lämnade sitt tillstånd till den ursprungliga överföringen av deras verk. Redan **att tillhandahålla och administrera en plattform för fildelning på internet kan utgöra en överföring**, även om verken laddats upp av plattformens användare och inte av dess administratörer. Genom att indexera och katalogisera torrentfiler på en plattform blir det möjligt för plattformens användare att lokalisera skyddade verk och dela dem. PMÖD fann det, bl.a. utifrån att det fick anses vara uteslutet att upphovsmännen till filmverken tog användarna av tjänsten Rarat i beaktande när de godkände en överföring till den ursprungliga publiken, vara utrett i målet att samtliga dessa förutsättningar var uppfyllda.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under perioden 16 november – 15 december 2019 meddelat [35 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [4 domar](#) från stora avdelningen. [Ett av dessa avgöranden](#) rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna meddelat [21 förslag till avgöranden](#), varav inget rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats i ett antal av dessa avgöranden och förslag.

Avgöranden rörande Sverige

[Konkursförvaltares talan om betalning för levererade varor enligt avtal omfattas inte av artikel 4 i insolvensförordningen, när en sådan talan kunnat väckas även av borgenären och utan samband med något insolvensförfarande](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 21 november 2019 i mål C-198/18, CeDe Group, prövat en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen, angående tolkningen av artiklarna 4 och 6 i förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden. Begäran har framställts i ett mål mellan CeDe Group AB, ett bolag etablerat i Sverige, och KAN sp. z o.o. (nedan kallat KAN), ett polskt bolag i konkurs, angående CeDe Groups vägran att till KAN betala ett belopp på 1 532 489 svenska kronor.

Den 9 juni 2010 ingick CeDe Group ett avtal om leverans av varor med PPUB Janson sp.j., som är ett bolag med säte i Polen. Avtalet innehöll en klausul som angav att svensk lag skulle gälla vid en eventuell tvist avseende tolkning av avtalet. PPUB Janson försattes i konkurs i Polen i januari 2011. Den för konkursen utsedda förvaltaren ansökte i juli 2011 hos Kronofogdemyndigheten om ett europeiskt betalningsföreläggande mot CeDe Group. Ansökan avsåg en fordran på 1 532 489 SEK jämte ränta, avseende betalning för varor som PPUB Janson hade levererat till CeDe Group i enlighet med nämnda avtal. Målet överlämnades efter bestridande till Malmö tingsrätt, där CeDe Group gjorde gällande en motfordran mot PPUB Jansson överstigande detta belopp och att kvittning skulle ske.

Vid tingsrätten uppkom fråga om vilket lands lag som skulle tillämpas vid prövningen av CeDe Groups kvittningsinvändning. Malmö tingsrätt fann att polsk lag skulle tillämpas i målet i enlighet med huvudregeln i artikel 4.1 i förordning nr 1346/2000. Tingsrätten ansåg att artikel 6.1 i förordningen inte var tillämplig, eftersom polsk lag varken begränsade eller förbjöd kvittning av fordringarna. CeDe Group överklagade denna dom till Hovrätten över Skåne och Blekinge. Under processen i hovrätten överlät PPUB Jansons konkursförvaltare den i målet aktuella fordran till KAN, ett polskt bolag som inträdde i processen i stället för konkursförvaltaren. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Efter överklagande beslutade Högsta domstolen att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Ska artikel 4 i förordning nr 1346/2000 tolkas så, att den omfattar en talan som vid en svensk domstol väcks av konkursförvaltaren för ett polskt bolag – som är föremål för ett insolvensförfarande i Polen – mot ett svenskt bolag för betalning av levererade varor enligt ett avtal som bolagen ingått före konkursen?
- 2) Om svaret på fråga 1 är jakande; får det någon betydelse om konkursförvaltaren under domstolsprocessen överlåter den omtvistade fordran till ett bolag som inträder i processen i stället för konkursboet?
- 3) Om svaret på fråga 2 är jakande; får det någon betydelse om bolaget som har inträtt i processen därefter försätts i konkurs?
- 4) Om svaranden i domstolsprocessen i den situation som avses i fråga 1 gör gällande att konkursförvaltarens betalningsanspråk ska kvittas mot en motfordran som härrör från samma avtal som anspråket, omfattas då denna kvittningssituation av artikel 4.2 d [i förordning nr 1346/2000]?
- 5) Ska förhållandet mellan artikel 4.2 d och artikel 6.1 i förordning nr 1346/2000 tolkas så, att artikel 6.1 är tillämplig enbart om det saknas möjligheter till kvittning i inledningsstatens lag eller kan artikel 6.1 tillämpas även i andra fall, t.ex. när det finns endast en viss skillnad i möjligheten till kvittning enligt de aktuella rättsordningarna eller när det inte alls finns några skillnader men kvittning likväl nekas i inledningsstaten?”

EU-domstolen konstaterade, beträffande den första frågan, att **begreppet ”insolvensförfarandet och dess verkningar” i artikel 4.1 i förordningen inte innebär att en talan om betalning som den aktuella, som kan väckas av borgenären själv utan att det finns något samband med ett konkursförfarande, omfattas av tillämpningsområdet för artikel 4.** Den besvarade därför den första frågan så, att artikel 4 i förordningen ska tolkas så, att den inte är tillämplig på en talan som väcks av förvaltaren för ett bolag i konkurs, som är etablerat i en medlemsstat, angående betalning för varor som levererats enligt ett avtal som ingåtts innan insolvensförfarandet inleddes mot detta bolag, mot det andra avtalslutande bolaget, som är etablerat i en annan medlemsstat. Eftersom övriga frågor ställts endast för det fall att den första frågan besvaras jakande prövades de inte.

Förslag till avgöranden rörande Sverige

Institutionell rätt och allmänna principer

[Polisk domstol får anvisningar till stöd för sin prövning av huruvida den nyinrättade avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen i Polen utgör en sådan oavhängig och opartisk domstol som kan anförtros prövningen av mål om tvångspensionering av domare vid Polens högsta domstol](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 november 2019 i målen C-585/18, C-624/18 och C-625/18, AK m.fl., prövat tre begäran om förhandsavgöranden från Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Högsta domstolen (avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål), Polen) angående tolkningen av artikel 2 FEU (**unionens grundläggande värden**), artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 267 tredje stycket FEUF, artikel 47 i EU-stadgan och av artikel 9.1 i direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet. Målen avser det förhållandet att de tre **domare** som är parter i de nationella målen har **pensionerats i förtid** med anledning av att ny nationell lagstiftning trätt i kraft.

I domen slår EU-domstolen fast att den i **artikel 47 i EU-stadgan** föreskrivna och på ett specifikt rättsområde i direktiv 2000/781 stadfästa **rätten till ett effektivt rättsmedel** utgör **hinder för att ett organ som inte utgör en oavhängig och opartisk domstol kan tillerkännas exklusiv behörighet i mål där unionsrätten tillämpas**. Detta är fallet då de objektiva villkor under vilka det aktuella organet inrättats och det som är kännetecknande för organet samt det sätt på vilket organets ledamöter har tillsatts kan föranleda rimligt tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos organet i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkta eller indirekta påtryckningar från den lagstiftande och den verkställande makten, och beträffande organets neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras. Dessa omständigheter skulle därmed kunna innebära att nämnda organ **inte framstår som oavhängigt eller opartiskt** på ett sätt som inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolväsendet i ett demokratiskt samhälle. Det **ankommer på den hänskjutande domstolen att med beaktande av samtliga relevanta omständigheter avgöra om detta är fallet** när det gäller ett sådant organ som den

nyinrättade avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen i Polen. Principen om **unionsrättens företrädare** ska i ett sådant fall tolkas så, att den hänskjutande domstolen ska **underlåta att tillämpa** den nationella bestämmelse som föreskriver att detta organ är exklusivt behörigt att pröva mål om pensionering av domare vid Högsta domstolen, **så att målen kan avgöras av en domstol som uppfyller ovannämnda krav på oavhängighet** och opartiskhet och som skulle ha varit behörig på det aktuella området om nämnda bestämmelse inte hade utgjort hinder däremot.

I målen vid den hänskjutande domstolen har tre polska domare (vid Högsta förvaltningsdomstolen och vid Högsta domstolen) bland annat gjort gällande att **förbudet mot diskriminering på grund av ålder i arbetslivet** har åsidosatts av den anledningen att de förtidspensionerats i enlighet med den nya lagen av den 8 december 2017 om Högsta domstolen. Efter en nyligen vidtagen lagändring avser nämnda lag visserligen inte längre de domare som – liksom de aktuella domarna – redan var i tjänst vid Högsta domstolen per den dag som nämnda lag trädde i kraft, vilket innebär att dessa domare har kvarstått eller återinsatts i tjänst. Trots detta anser den hänskjutande domstolen emellertid sig ha att ta ställning till ett processuellt spörsmål. Trots att denna måltyp normalt sett omfattas av behörigheten för den nyinrättade avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen, vill den hänskjutande domstolen nämligen få klarhet i huruvida den – med anledning av att **det framstår som oklart om denna avdelning är att anse som oavhängig** – ska underlåta att tillämpa nationella bestämmelser om behörighetsfördelning och i förekommande fall själv pröva målen i sak.

I ett första skede slår EU-domstolen fast att **såväl artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna som artikel 19.1 andra stycket FEU är tillämpliga** i målen. Därefter erinrar EU-domstolen om att **kravet på oavhängiga domstolar är en del av kärninnehållet i rätten till ett effektivt domstolsskydd och i den grundläggande rätten till en rättvis rättegång**, och dessa är av vital betydelse för att garantera att samtliga de rättigheter som enskilda tillerkänns enligt unionsrätten skyddas och att medlemsstaternas gemensamma värden som anges i artikel 2 FEU, bland annat rättsstatsprincipen, upprätthålls. EU-domstolen erinrar sedan i detalj om sin rättspraxis angående omfattningen av detta oavhängighetskrav och påpekar bland annat att enligt maktfördelningsprincipen, som är kännetecknande för hur en rättsstat fungerar, ska domstolarnas oavhängighet garanteras gentemot den lagstiftande och den verkställande makten.

I ett andra skede betonar EU-domstolen de specifika omständigheter som ska bli föremål för den hänskjutande domstolens prövning då den bedömer om avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen kan erbjuda tillräckliga garantier med avseende på oavhängighet.

EU-domstolen anger för det första att blotta omständigheten att det är Republiken Polens president som tillsätter ledamöterna vid nämnda avdelning inte i sig kan anses innebära att dessa ledamöter står i ett beroendeförhållande till den politiska makten, ej heller att det går att ifrågasätta deras opartiskhet, om ledamöterna – när de väl tillsatts – inte blir föremål för påtryckningar och inte mottar några instruktioner för sin tjänsteutövning. Att Nationella domstolsrådet – som har i uppdrag att föreslå vilka domare som ska tillsättas – deltar i handläggningen av ett ärende om tillsättning av domare kan visa sig vara ägnat att på ett objektivt sätt reglera det

bedömningsutrymme som Republiken Polens president har då presidenten utövar sin behörighet i detta avseende. Detta är emellertid fallet endast om organet i sig är oavhängigt i tillräcklig utsträckning i förhållande till den lagstiftande och den verkställande makten och i förhållande till Republiken Polens president. EU-domstolen preciserade i detta avseende att vid denna prövning ska samtliga relevanta omständigheter beaktas, såväl rättsliga som faktiska sådana, med avseende på både hur Nationella domstolsrådets ledamöter har utnämnts och hur detta råd konkret fullgör sin uppgift att värna domstolarnas och domarnas oavhängighet. EU-domstolen anger även att det ska göras en prövning av omfattningen av domstolsprövningen av förslag från Nationella domstolsrådet i det att de beslut som meddelas av Republiken Polens president i ärenden om tillsättning av domare vid Högsta domstolen inte kan överklagas till domstol.

EU-domstolen betonar för det andra några omständigheter som mer direkt är kännetecknande för avdelningen för disciplinära mål. Exempelvis anger EU-domstolen – mot bakgrund av de starkt kritiserade bestämmelserna i den nya lagen om Högsta domstolen som förklarats stå i strid med unionsrätten i domen av den 24 juni 2019, kommissionen/Polen (Högsta domstolens oavhängighet) (C-619/18) – att det är relevant att påpeka att avdelningen för disciplinära mål tillerkänts exklusiv behörighet att pröva mål om pensionering av domare vid Högsta domstolen enligt denna lag, att denna avdelning endast ska bestå av nyligen tillsatta domare samt att denna avdelning har en särskilt omfattande autonom ställning inom Högsta domstolen. Rent allmänt har EU-domstolen vid upprepade tillfällen preciserat att även om dessa olika omständigheter prövade var för sig inte kan föranleda några farhågor angående oavhängigheten hos nämnda avdelning, så skulle en annan bedömning däremot kunna göras om man gör en sammantagen bedömning av dessa omständigheter.

[Pressmeddelande finns](#)

Processrätt

[Ungersk förvaltningsdomstol skyldig att ersätta trilskande myndighets beslut med sitt eget, trots uttrycklig regel som föreskriver att den saknar sådan behörighet](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 29 juli 2019 i mål C-556/17, Torubarov, prövat en begäran om förhandsavgörande från Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Förvaltnings- och arbetsdomstolen i Pécs, Ungern) angående tolkningen av artikel 46.3 i direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd och artikel 47 i EU-stadgan. Begäran har framställts i ett mål mellan Torubarov och immigrationsmyndigheten, Ungern, angående den senares avslag på Torubarovs ansökan om internationellt skydd. Torubarov är rysk medborgare och utövade verksamhet som företagare. Han var aktiv medlem i ett ryskt politiskt oppositionsparti och i en icke-statlig organisation som företräder företagarens intressen. Sedan år 2008 har flera brottmål inletts mot honom i Ryssland. Han lämnade Ryssland och flyttade först till Österrike och därefter till Tjeckien, varifrån han utlämnades till Ryssland den 2 maj 2013. Efter att ha återvänt till Ryssland åtalades han på nytt, men man underlät att frihetsberöva honom för att han skulle kunna förbereda sitt försvar. Den 9 december 2013 tog han sig olagligt över gränsen till Ungern och blev omedelbart kontrollerad av ungersk polis. Då han

inte kunde visa att hans vistelse i Ungern var laglig beslutade polisen att gripa honom. Samma dag lämnade Torubarov in en ansökan om internationellt skydd. Ansökan avslogs och Torubarov överklagade till den hänskjutande domstolen, som upphävde beslutet om avslag. Immigrationsmyndigheten avslog för andra gången ansökan om internationellt skydd. Den hänskjutande domstolen upphävde på nytt beslutet, och anförde bl.a. att det tydligt framgick av de faktiska omständigheter som beskrevs i detta beslut att Torubarov, i motsats till vad immigrationsmyndigheten ansåg, hade anledning att befara att han skulle utsättas för förföljelse i Ryssland på grund av sina politiska åsikter och att han där skulle utsättas för allvarlig skada. **Immigrationsmyndigheten avslog för tredje gången ansökan om internationellt skydd**, och anförde bl.a. att någon förföljelse av Torubarov av politiska skäl inte kunde styrkas. Han överklagade och **yrkade att beslutet ska ändras** såtillvida att domstolen beviljar honom flyktingstatus, i första hand, eller status som subsidiärt skyddsbehövande, i andra hand. Den hänskjutande domstolen har påpekat att **förvaltningsdomstolarna inte har rätt att ändra förvaltningsbeslut** angående beviljande av internationellt skydd, men att denna situation i ett fall som det förevarande kan leda till att **enskilda berövas rätten till ett effektivt rättsmedel**. EU-domstolen uppfattade tolkningsfrågan så, att den avsåg att klargöra huruvida artikel 46.3 i direktiv 2013/32, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den under sådana förhållanden som i det nationella målet **ger en förstainstansdomstol** som ska pröva ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd **rätt att ändra detta förvaltningsbeslut och att ersätta dess beslut med sitt eget**. Den uttalade med hänvisning till tidigare avgöranden att **medlemsstaterna är skyldiga att utforma sin nationella rätt på ett sådant sätt att den domstol som prövar överklagandena kan pröva samtliga faktiska och rättsliga omständigheter** som den behöver beakta för att kunna göra en uppdaterad prövning av det enskilda fallet, så att ansökan om internationellt skydd kan ges en fullständig prövning, **utan att ärendet behöver återförvisas** till den beslutande myndigheten. Även om de har en viss handlingsfrihet när det gäller utformningen av handläggningsregler för ansökningar om internationellt skydd, **måste det rättsmedel** som föreskrivs i artikel 46 i direktivet **utformas i enlighet med artikel 47 i stadgan**, som utgör en bekräftelse av principen om ett effektivt domstolsskydd. Artikel 47 i stadgan är tillräcklig i sig och inte behöver tydliggöras genom unionsrättsliga eller nationella bestämmelser för att enskilda ska ges en rättighet som kan åberopas som sådan (det vill säga har **direkt effekt**). Rätten till ett effektivt rättsmedel vore **illusorisk** om rättsordningen i en medlemsstat tillät att ett lagakraftvunnet och bindande domstolsavgörande fick förbli utan verkan till förfång för en av parterna. Även om artikel 46.3 i direktiv 2013/32 inte föreskriver någon skyldighet för medlemsstaterna att införa en befogenhet för domstolar som prövar överklaganden av förvaltningsmyndigheters beslut att ändra dessa beslut, så har **medlemsstaterna ändå en skyldighet att säkerställa att den rätt till ett effektivt rättsmedel som stadfästs i artikel 47 i stadgan iakttas i varje enskilt fall**. "Varje bestämmelse i en nationell rättsordning eller varje lagstiftnings-, förvaltnings- eller domstolspraxis som kan leda till att unionsrättens verkan försvagas på grund av att den domstol som är behörig att tillämpa denna rätt förvägras möjligheten att vid tillämpningstillfället göra allt som erfordras för att underlåta att tillämpa nationella lagbestämmelser vilka eventuellt kan hindra att unionsrättsliga bestämmelser med

direkt effekt – såsom artikel 46.3 i direktiv 2013/32, jämförd med artikel 47 i stadgan – ges full verkan, anses vara **oförenlig med de krav som följer av unionsrättens själva beskaffenhet**. För att den som ansöker om internationellt skydd ska kunna **garanteras ett effektivt domstolsskydd** i den mening som avses i **artikel 47 i stadgan, och i enlighet med principen om lojalt samarbete enligt artikel 4.3 FEU, ankommer det** således på den **nationella domstol** som ska pröva ett överklagande att **ändra ett beslut** som antagits av en administrativ myndighet, eller en myndighet med domstolsliknande uppgifter – i det aktuella fallet immigrationsmyndigheten – och som inte överensstämmer med dess föregående domstolsavgörande, samt att **ersätta det beslutet med sitt eget** beslut beträffande den berörda personens ansökan om internationellt skydd, och **vid behov underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som hindrar den från att göra detta.**”

EU-domstolen besvarade därefter tolkningsfrågan på följande sätt:

Artikel 46.3 i direktiv 2013/32, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att under sådana förhållanden som dem i det nationella målet – där en förstainstansdomstol, efter att ha gjort en full omprövning, och prövning av det aktuella behovet, av samtliga faktiska och rättsliga omständigheter av relevans som har åberopats av den som ansöker om internationellt skydd, har konstaterat att sökanden enligt kriterierna i direktiv 2011/95 ska tillerkännas sådant skydd av det skäl som han eller hon har åberopat till stöd för sin ansökan, men där en administrativ myndighet eller en myndighet med domstolsliknande uppgifter därefter har antagit ett beslut av motsatt innebörd, utan att i detta avseende fastställa att det har inträffat nya omständigheter som rättfärdigar en ny bedömning av sökandens behov av internationellt skydd – föreligger en skyldighet för nämnda domstol att ändra det beslut som inte överensstämmer med dess föregående avgörande och ersätta det beslutet med sitt eget beslut vad gäller ansökan om internationellt skydd samt vid behov underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som förbjuder den att göra detta.

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

[Offentligrättsligt organ får föra talan om skadestånd mot deltagare i kartell för ökade stödkostnader som uppkommit till följd av kartellen](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 12 december 2019 i mål C-435/18, Otis, prövat en begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) angående tolkningen av artikel 101 FEUF. Begäran har framställts i ett mål mellan Otis m.fl. bolag, å ena sidan, och Land Oberösterreich (delstaten Oberösterreich) samt fjorton andra enheter, å den andra sidan, angående sistnämnda parter yrkande om att nämnda **bolag ska förpliktas att ersätta dem för den skada som de anser sig ha lidit till följd av en kartell** mellan dessa bolag i strid med bland annat artikel 101 FEUF.

År 2007 ålade kommissionen flera företag böter med ett totalt belopp på 992 miljoner euro på grund av deras deltagande – åtminstone sedan 80-talet – i en kartell rörande installation och underhåll av hissar och rulltrappor i Belgien, Tyskland, Luxemburg

och Nederländerna. Flera enheter i de bolagskoncerner som Otis m.fl. ingår i fanns med bland dessa företag. År 2008 ålade bolagen av nationell domstol i Österrike – den hänskjutande domstolen – böter i Österrike för konkurrensbegränsande samverkan där. Den kartellen hade bland annat till syfte att se till att det gynnade företaget kunde ta ut **högre priser** än vad som skulle ha varit möjligt under normala konkurrensförhållanden. Den fria **konkurrensen** blev därmed **snedvriden**, vilket även gällde prisutvecklingen jämfört med den som skulle ha skett om det inte funnits någon kartell. Genom en **talán** som väcktes den 2 februari 2010 vid Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien, Österrike) yrkade Land Oberösterreich och fjorton andra enheter att Otis m.fl. skulle förpliktas att **ersätta dem för den skada** som de ansåg sig ha lidit till följd av den aktuella kartellen. Till skillnad från de fjorton andra enheterna påstod emellertid inte Land Oberösterreich att **delstaten** hade **lidit skada** i egenskap av direkt eller indirekt köpare av de produkter som omfattas av den aktuella kartellen, utan i **egenskap av organ som beviljar stöd**.

Land Oberösterreich gjorde till stöd för sitt yrkande **gällande** att **delstaten**, inom ramen för den budget som allokerats för att främja bostadsbyggande, under den period som berörs av den aktuella kartellen, bland annat **beviljade** ett stort antal rättssubjekt, i enlighet med bestämmelser i lag om stöd till bostadsbyggande, **stimulanslån för finansiering av byggprojekt**, motsvarande en viss andel av samtliga byggkostnader. Mottagarna av dessa lån hade således möjlighet att erhålla en gynnsammare finansiering på grund av den räntesats som tillämpades, vilken var lägre än den normala marknadsräntan. Land Oberösterreich gjorde i huvudsak gällande att **de kostnader som är knutna till installationen av hissar, vilka ingår i de totala byggkostnaderna som betalas av stödmottagarna, var högre till följd av den aktuella kartellen**. Detta ledde till att **delstaten tvingades att låna ut större belopp**. **Om det inte hade funnits någon kartell**, skulle Land Oberösterreich ha **beviljat mindre omfattande lån** och skulle ha kunnat **placera mellanskillnaden** enligt den genomsnittliga räntan på förbundsstatens lån. Land Oberösterreich yrkade att Otis m.fl. skulle **förpliktas att betala ett belopp som specifikt motsvarade denna ränteförlust**.

Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien) **ogillade Land Oberösterreichs talán** i dom av den 21 september 2016. Enligt denna domstol var delstaten inte en ekonomisk aktör som var verksam på marknaden för hissar och rulltrappor och hade således **bara lidit en indirekt skada som i sig inte kan ge upphov till något skadestånd**. Oberlandesgericht Wien (Wiens regionala överdomstol, Österrike), **upphävde** genom beslut av den 27 april 2017 denna dom och **återförvisade** målet till domstolen i första instans för förnyad prövning. Överdomstolen utgick från att **kartellförbudet även syftar till att skydda** de ekonomiska intressena hos de rättssubjekt som måste bära de ytterligare kostnader som uppstår på grund av snedvridningen av marknadsvillkoren. Även **offentligrättsliga organ** omfattas. Beslutet överklagades.

Den hänskjutande domstolen har angett att den **skada** som har gjorts gällande av Land Oberösterreich, **enligt kriterierna i österrikisk rätt, inte har ett tillräckligt samband med syftet med förbudet mot konkurrensbegränsande avtal**, det vill säga att upprätthålla konkurrensen på den marknad som berörs av den aktuella kartellen. **Ren förmögenhetsskada** åtnjuter inte ett absolut skydd utanför ett avtalsförhållande enligt österrikisk rätt. Sådan förmögenhetsskada **kan endast**

ersättas när det följer av rättsordningen att det skadevållande beteendet är **olagligt**, särskilt vid överträdelse av skyddsregler, det vill säga regler som innehåller abstrakta förbud som syftar till att skydda en kategori av rättssubjekt mot skada på saker eller värden som är skyddade enligt lag. I ett sådant fall krävs det, för att det ska bli fråga om skadeståndsansvar, att det **uppkommer just en sådan skada som den överträdde bestämmelsen syftar till att förhindra**. Den har emellertid noterat att det följer av EU-domstolens praxis att **var och en har rätt att begära ersättning för skada som orsakats av** ett avtal eller ett beteende som kan begränsa eller **snedvrída konkurrensen**, förutsatt att det föreligger ett **orsakssamband** mellan skadan och det konkurrensbegränsande beteendet. Dessutom ankommer det på medlemsstaterna att i deras interna rättsordning fastställa bestämmelser för att utöva denna rätt och för att tillämpa begreppet "orsakssamband", varvid **likvärdighets- och effektivitetsprinciperna** ska iakttas. Nationell rätt får således inte medföra att det i praktiken blir **omöjligt eller orimligt svårt** att utöva rättigheter som följer av unionsrätten.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 101 FEUF ska tolkas så, att **rättssubjekt** som inte agerar som leverantörer eller köpare på den marknad som berörs av en kartell, men **som har beviljat stöd i form av stimulanslån** till köpare av produkter som erbjuds på denna marknad, **kan väcka talan** mot de företag som deltagit i kartellen och begära ersättning **för den skada som de har lidit** på grund av att stödet varit större än vad som skulle ha varit fallet utan kartellen, vilket medfört att nämnda rättssubjekt inte har kunnat använda mellanskillnaden för andra mer lönsamma syften. Den påminde om att artikel 101 FEUF har direkt effekt och att **den ändamålsenliga verkan av kartellförbudet i artikeln skulle undergrävas** om inte var och en kunde begära ersättning för en skada som orsakats av ett avtal eller ett beteende som kan begränsa eller snedvrída konkurrensen. De nationella reglerna med föreskrifter om villkoren för att utöva rätten att begära skadestånd för skada på grund av en kartell eller ett handlande som är förbjudet enligt artikel 101 FEUF får inte undergräva en effektiv tillämpning av denna bestämmelse. **Varje skada som har ett orsakssamband med en överträdelse av artikel 101 FEUF kan ge rätt till skadestånd**. Det är **inte nödvändigt att den skada som det berörda rättssubjektet lidit dessutom har ett specifikt samband med det "skyddssyfte" som eftersträvas med artikel 101 FEUF**. Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra huruvida Land Oberösterreich faktiskt har lidit en sådan skada. Frågan besvarades således jakande.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Spanska myndigheter skyldiga att beakta förmåner i andra medlemsstater när den, i fråga om beviljande av förtidspension, prövar om miniminivån på pensionen är uppnådd](#)

EU-domstolen, åttonde avdelningen, har i dom den 5 december 2019 i målen C-398/18 och C-428/18, Bocero Torrico, prövat två begäran om förhandsavgörande från Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Överdomstolen i den autonoma regionen Galicien, Spanien) angående tolkningen av artikel 48 FEUF och förordning

(EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Målen rör beslut om avslag på respektive sökandes **ansökan om förtidspension**.

Bocero Torrico, som är född den 15 december 1953, ansökte den 16 december 2016 hos INSS om förtidspension. Vid tidpunkten för ansökan kunde han styrka avgiftsperioder på 9 947 dagar i Spanien och 6 690 dagar i Tyskland. Den ålderspension som han har rätt till i Tyskland uppgår till 507,35 euro, och den pension som han skulle kunna göra anspråk på i Spanien såsom förtidspension uppgår till 530,15 euro. Fritz Bode, som är född den 4 juni 1952, ansökte den 31 maj 2015 hos INSS om förtidspension. Vid tidpunkten för ansökan kunde han styrka avgiftsperioder på 2 282 dagar i Spanien och 14 443 dagar i Tyskland. I den sistnämnda medlemsstaten uppbär han ålderspension till ett belopp om 1 185,22 euro. Enligt Jörg Paul Konrad Fritz Bode uppgår den pension som han skulle kunna göra anspråk på i Spanien såsom förtidspension till 206,60 euro. Enligt INSS beräkningar uppgår beloppet för sådan förtidspension till 99,52 euro. Ansökningarna om förtidspension avslogs med motiveringen att pensionsbeloppen inte uppgick till den lägsta månatliga pension som klagandena i de nationella målen hade rätt till med hänsyn till deras familjeförhållanden när de uppnådde 65 års ålder, det vill säga 784,90 euro i Antonio Bocero Torricos fall och 782,90 euro i Jörg Paul Konrad Fritz Bodes fall. De väckte talan vid domstol, som lämnade respektive talan utan bifall, med motiveringen att det "pensionsbelopp som ska erhållas" i den mening som avses i artikel 208.1 c LGSS, vilket ska vara högre än den minimipension som den berörda personen har rätt till när denne uppnår 65 års ålder för att vederbörande ska kunna beviljas förtidspension, är det pensionsbelopp som Konungariket Spanien faktiskt ska betala. Domstolarna såg till ändamålet med den spanska lagstiftningen, bestående i att **inte behöva betala ut tillägg upp till den lagstadgade minimipensionen** för personer som ännu inte har uppnått den lagstadgade pensionsåldern, genom att hålla kvar dessa personer på arbetsmarknaden. Målen överklagades till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande. EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen skulle anses ha ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida bestämmelserna i förordning nr 883/2004 ska tolkas så, att de utgör **hinder för** en medlemsstats lagstiftning som föreskriver som **villkor för att förtidspension ska beviljas att det pensionsbelopp som ska erhållas är högre än den minimipension** som personen i fråga skulle vara berättigad till vid den lagstadgade pensionsåldern enligt denna lagstiftning, varvid den "**pension som ska erhållas**" tolkas som **den faktiska pension som ska erhållas endast från den medlemsstaten, utan att inkludera pension** som arbetstagaren skulle kunna erhålla i form av likvärdiga förmåner som ska betalas av **en eller flera andra medlemsstater**.

EU-domstolen konstaterade visserligen inledningsvis att det inte fanns någon bestämmelse i förordningen som hindrar det aktuella villkoret för förtidspension i sig, men frågan var huruvida en nationell bestämmelse som artikel 208.1 c LGSS, såsom den tolkats av behöriga institutioner och nationella domstolar, är förenlig med artikel 5 a i förordning nr 883/2004. Enligt den bestämmelsen ska de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten, vid tillämpningen av en sådan nationell bestämmelse som artikel 208.1 c LGSS, inte enbart **beakta** de sociala trygghetsförmåner som den berörda personen har förvärvat med stöd av denna stats lagstiftning, utan **även motsvarande förmåner som har förvärvats i en annan**

medlemsstat. Med avseende på ålderspension har domstolen redan haft tillfälle att tolka begreppet "motsvarande förmåner" i nämnda artikel 5 a så, att det avser två åldersförmåner som är jämförbara med hänsyn till det syfte som eftersträvas med förmånerna och med de bestämmelser som införde dem. Härav följer att artikel 5 a i förordning nr 883/2004 utgör hinder för att tolka begreppet "pension som ska erhållas" i artikel 208.1 c LGSS så att det endast avser den pension som ska betalas av Konungariket Spanien, utan att inkludera den pension som klagandena i de nationella målen har rätt till i Tyskland.

Inrikes och rättsligt samarbete

[Svenska systemet med att åklagare beslutar om utfärdande av europeisk arresteringsorder får grönt ljus](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i tre domar den 12 december 2019 i målen C-566/19 samt C-625/19 – C-627/19, prövat fyra begäran om förhandsavgörande varav en från Cour d'appel (Appellationsdomstolen, Luxemburg) och tre från Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) angående tolkningen av rambeslut 2002/584/RIF om en **europeisk arresteringsorder** och överlämnande mellan medlemsstaterna. Målen rör tolkningen av begreppet **utfärdande rättslig myndighet** i rambeslutet. De utfärdande myndigheterna var

- i målen C-566/19 och C-626/19 fransk åklagarmyndighet,
- i mål C-625/19 svensk åklagarmyndighet och
- i mål C-627/19 belgisk åklagarmyndighet (för verkställighet av straff).

Kärnfrågan i målen är huruvida det villkor som anges i punkt 75 i **domen av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau) (C-508/18 och C-82/19 PPU**, EU:C:2019:456), är uppfyllda vad avser dessa åklagarmyndigheters ställning i den interna rättsordningen. Referatet fokuseras i det följande på mål C-625/19 angående den svenska åklagarmyndigheten, med några avslutande anmärkningar avseende övriga mål. Den länk som rubriken till detta referat innehåller går till domen i det mål som rör svensk åklagare.

EU-domstolen påpekade i det målet inledningsvis att **det inte krävs att det kan ske en domstolsprövning av ett beslut att utfärda en europeisk arresteringsorder** som antagits av en annan myndighet än en domstol för att denna myndighet ska kunna anses vara en utfärdande rättslig myndighet i den mening som avses i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584. Den hänskjutande domstolen skulle mot den bakgrunden anses ha ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att **kravet på ett effektivt domstolsskydd** – för det fall behörigheten att utfärda en europeisk arresteringsorder för lagföring har getts en myndighet som, även om den deltar i rättskipningen i denna medlemsstat, inte i sig är en domstol – **är uppfyllt om en domstol, innan myndigheten fattar beslut om att utfärda en europeisk arresteringsorder, har prövat om villkoren för att utfärda en sådan order är uppfyllda**, och särskilt om det är proportionerligt. Systemet med en europeisk arresteringsorder innehåller **två nivåer av skydd för de processuella rättigheter** och grundläggande rättigheter som en eftersökt person ska åtnjuta. Det rättsliga **skyddet på den första nivån**, det vill säga i samband med att det nationella rättsliga avgörandet – såsom en nationell arresteringsorder – antas, **kompletteras nämligen av skyddet på den andra nivån**, det vill säga i samband med att den europeiska

arresteringsordern utfärdas, vilket kan komma att ske kort tid efter det att nämnda nationella rättsliga avgörande har meddelats. När behörigheten att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten tillkommer en myndighet som deltar i rättskipningen i medlemsstaten men som inte är en domstol, så **ska beslutet att utfärda en sådan arresteringsorder** – bland annat vad avser frågan om beslutet är proportionerligt eller ej – i medlemsstaten **kunna överklagas till domstol** på ett sätt som till fullo uppfyller kravet på ett effektivt domstolsskydd.

I fråga om det svenska rättssystemet framgick det av handlingarna i målet att **utfärdandet av en europeisk arresteringsorder** för lagföring enligt svensk rätt **måste grunda sig på ett beslut om häktning** av den berörda personen, vilket meddelas av en domstol. Den behöriga domstolen måste, för att kunna fastställa att det är nödvändigt att besluta om häktning, även pröva huruvida det är **proportionerligt** att vidta andra tänkbara åtgärder, såsom att utfärda en europeisk arresteringsorder. Frågan om proportionalitet **ska alltid prövas, även av högre instans**, och **häktningsbeslut får överklagas utan inskränkning i tiden. Om häktningsbeslutet hävs blir beslutet om en europeisk arresteringsorder per automatik ogiltigt.**

Mot den bakgrunden besvarade EU-domstolen tolkningsfrågan så, att rambeslut 2002/584 ska tolkas så att de krav som uppställs för att en person mot vilken en europeisk arresteringsorder för lagföring har utfärdats ska anses åtnjuta ett effektivt domstolsskydd är uppfyllda om villkoren för att utfärda denna order och i synnerhet dess proportionalitet, enligt lagstiftningen i den utfärdande medlemsstaten, kan bli föremål för en domstolsprövning i denna medlemsstat.

När det gäller det franska systemet var resonemanget liknande men mer kortfattat. Ett utfärdande av en europeisk arresteringsorder för lagföring enligt fransk rätt måste grunda sig på ett nationellt arresteringsbeslut, vilket meddelas av en domstol, vanligen en undersökningsdomare. Beslutet att utfärda en europeisk arresteringsorder kan dessutom enligt den franska rättsordningen, i egenskap av processhandling, bli föremål för en talan om ogiltigförklaring. I fråga om det belgiska systemet ställdes frågan inte på sin spets, eftersom den arresteringsordern avsåg verkställighet av straff. I en sådan situation har frågor om skuld fastställts och frågor om proportionalitet redan prövats (det krävs enligt rambeslutet att domen avser minst fyra månaders fängelse). Svaret på den frågan blev därför att rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att det **inte** utgör **hinder** för en medlemsstats lagstiftning som, samtidigt som den ger behörighet att **utfärda en europeisk arresteringsorder för verkställighet av ett straff** till en myndighet som, även om den deltar i rättskipningen i denna medlemsstat, inte själv är en domstol, **saknar** bestämmelser om att det ska finnas ett **särskilt rättsmedel** mot myndighetens beslut att utfärda en europeisk arresteringsorder.

[Pressmeddelande rörande generaladvokatens förslag till avgörande](#) och [domstolens dom](#) finns.

[Bulgariska regler som lägger bevisbördan på den misstänkte i fråga om fortsatt häktning omfattas varken av oskuldspresumtionsdirektivet eller EU-stadgan](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 28 november 2019 i mål C-653/19, DK, prövat en begäran om förhandsavgörande från Spetsializiran nakazatelen sad

(Särskilda brottsmålsdomstolen, Bulgarien) angående tolkningen av **artikel 6 i direktiv (EU) 2016/343** om förstärkning av vissa aspekter av **oskuldspresumtionen** och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden samt av artiklarna 6 och 47 i EU-stadgan. Begäran har framställts inom ramen för ett brottmål mot DK, och frågan är huruvida han ska **kvarhållas i häkte**.

DK anklagas för att tillhöra en kriminell grupp och för att ha begått ett mord. Han häktades inom ramen för brottmålet rörande denna anklagelse. DK framställde sju separata yrkanden om att beslutet om häktning skulle hävas, vilka avslogs i första eller andra instans, med motiveringen att de argument som DK hade lagt fram inte var tillräckligt övertygande med hänsyn till kraven i nationell rätt. Han yrkade på nytt, under huvudförhandlingen vid den hänskjutande domstolen, att häktningen skulle hävas. Den domstolen har påpekat att det framgår av den bulgariska lagstiftningen att efter det att ett mål som rör en person som är häktad har hänskjutits till en domstol för avgörande, ska den domstolen först kontrollera huruvida det finns skäl för frihetsberövandet. Om nämnda domstol finner att frihetsberövandet är lagenligt **fortsätter frihetsberövandet utan någon tidsbegränsning och det omprövas därefter inte på domstolens eget initiativ**. En frihetsberövad person **kan endast försättas på fri fot om** personen i fråga har framställt ett yrkande härom och **bevisar att det föreligger nya omständigheter som motiverar att vederbörande försätts på fri fot**.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 6 i direktiv 2016/343, jämförd med skäl 22 i samma direktiv, samt artiklarna 6 och 47 i stadgan utgör hinder för en nationell lagstiftning, enligt vilken försättandet av en person som är häktad på fri fot förutsätter att nämnda person bevisar att det föreligger nya omständigheter som motiverar att häktningen hävs. EU-domstolen konstaterade inledningsvis att även om direktivet är tillämpligt i den situation som avses, kan det inte, med tanke på att **den harmonisering som eftersträvas med nämnda direktiv har en minimikaraktär**, tolkas som fullständig och uttömmande med syfte att fastställa samtliga villkor för att anta ett beslut om häktning. I direktivet görs en **åtskillnad mellan rättsliga avgöranden som avser skuldfrågan** – vilka med nödvändighet meddelas efter det straffrättsliga förfarandet – **och andra processuella rättsakter**, såsom åtgärder av åklagaren och preliminära avgöranden av processuell karaktär. Hänvisningen i **artikel 6.1 och 6.2** i direktiv 2016/343 till fastställandet av "skuld", där varje tvivel ska vara till den tilltalades fördel, skulle således förstås så, att syftet med denna bestämmelse är att **endast reglera fördelningen av bevisbördan när det meddelas rättsliga avgöranden som avser skuldfrågan**. Eftersom artikel 6 i direktivet endast gäller **skuldfrågan, regleras bevisbördan i fråga om häktning enbart av nationell rätt**. Det innebär vidare att **EU-stadgan inte är tillämplig**, eftersom den enbart gäller när medlemsstaterna tillämpar unionsrätten.

Informationssamhället

Arbetsrätt

[EU-stadgan inte tillämplig på nationella regler i kollektivavtal som ger rätt till längre semester än minimikraven i arbetstidsdirektivet](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 19 november 2019 i målen C-609/17 och C-610/17, TSN, prövat en begäran om förhandsavgörande från Arbetsdomstolen (Finland) angående tolkningen av artikel 7 i direktiv 2003/88/EG (arbetstidsdirektivet) om arbetstidens förläggning i vissa avseenden och artikel 31.2 i EU-stadgan. Målen rör den omständigheten att två arbetstagare som varit oförmögna att arbeta på grund av sjukdom under en period av årlig betald semester **nekats framflyttning av denna semester** motsvarande samtliga eller vissa av sjukdagarna. Sakomständigheterna framgår av de frågor som Arbetsdomstolen ställde:

- 1) Utgör artikel 7.1 i [direktiv 2003/88] hinder för en nationell bestämmelse i ett kollektivavtal eller en tolkning härav, enligt vilken en arbetstagare som blir arbetsoförmögen på grund av sjukdom under sin årliga semester eller en del därav, oaktat sin begäran, inte har rätt att flytta fram de första sex dagarna av arbetsoförmåga som faller inom semesterperioden, så länge dessa karensdagar inte minskar arbetstagarens rätt till fyra veckors semester?
- 2) Har artikel 31.2 i [stadgan] direkt effekt i ett anställningsförhållande mellan privata rättssubjekt, det vill säga direkt horisontell effekt?
- 3) Skyddar artikel 31.2 i [stadgan] den förvärvade rätten till semester, såvitt semesterns längd överskrider det minsta antalet årliga semesterdagar på fyra veckor som föreskrivs enligt artikel 7.1 i [direktiv 2003/88], och utgör denna bestämmelse i nämnda stadga hinder för en nationell bestämmelse i ett kollektivavtal eller en tolkning härav, enligt vilken en arbetstagare som blir arbetsoförmögen på grund av sjukdom under sin årliga semester eller en del därav, oaktat sin begäran, inte har rätt att flytta fram de första sex dagarna av arbetsoförmåga som faller inom semesterperioden, så länge dessa karensdagar inte minskar arbetstagarens rätt till fyra veckors semester?

EU-domstolen påpekade inledningsvis, beträffande den första frågan, att arbetstidsdirektivet inte hindrade nationella bestämmelser vari föreskrivs en rätt till årlig betald semester under mer än den period på fyra veckor som föreskrivs i artikel 7.1 i nämnda direktiv och som förvärvas och beviljas enligt villkor som fastställs i nationell rätt. Den fastslog därefter, med hänvisning till sin tidigare praxis, att **artikel 7.1 i arbetstidsdirektivet inte utgör hinder** för nationella bestämmelser och kollektivavtal enligt vilka det föreskrivs fler dagar av årlig betald semester än den i den artikeln föreskrivna minimiperioden på fyra veckor, samtidigt som dessa ytterligare semesterdagar inte kan flyttas fram i fall av sjukdom.

När det gäller den tredje frågan konstaterade EU-domstolen att den hänskjutande domstolen velat få klarhet i huruvida artikel 31.2 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser och kollektivavtal enligt vilka det föreskrivs fler dagar av årlig betald semester än den i artikel 7.1 i direktiv 2003/88 föreskrivna minimiperioden på fyra veckor, samtidigt som dessa ytterligare semesterdagar inte kan flyttas fram i fall av sjukdom. Den påminde därefter om att stadgan enbart är tillämplig för medlemsstaterna när de tillämpar unionsrätten. Enbart det förhållandet att en nationell åtgärd vidtas på ett område där unionen är behörig innebär inte att stadgan är tillämplig. På detta område har unionen och medlemsstaterna **delad**

befogenhet. Arbetstidsdirektivet utgör minimikrav som inte hindrar medlemsstaterna från att gå längre. När medlemsstaterna ger arbetsmarknadens parter rätt att ge arbetstagarna årlig betald semester som överstiger den i artikel 7.1 i direktiv 2003/88 föreskrivna minimiperioden på fyra veckor eller ger arbetsmarknadens parter möjlighet att göra detta, omfattas rätten till denna semester samt villkoren för en eventuell framflyttning av denna semester, i fall av sjukdom under semesterperioden, av **medlemsstaternas kvarstående befogenhet**, utan att denna rätt eller dessa villkor regleras av direktivet eller omfattas av dess tillämpningsområde. Mot den bakgrunden är artikel 31.2 i stadgan inte tillämplig på nationella bestämmelser och kollektivavtal enligt vilka det föreskrivs fler dagar av årlig betald semester än den i artikel 7.1 i arbetstidsdirektivet föreskrivna minimiperioden på fyra veckor, samtidigt som dessa ytterligare semesterdagar inte kan flyttas fram i fall av sjukdom.

Konsumenträtt

Migrationsrätt

[Automatiskt uppehållstillstånd utan prövning av att villkoren för sådant tillstånd är uppfyllda oförenligt med familjeåterföreningsdirektivet](#)

EU-domstolen har i dom den 20 november 2019 i mål C-706/18, X, prövat en begäran om förhandsavgörande från Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Migrationsdomstolen, Belgien) angående tolkningen av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening. Begäran har framställts i ett mål mellan den afghanska medborgaren X och Belgische Staat (belgiska staten), angående beslutet att avslå X:s ansökan om visering för familjeåterförening.

Den 24 oktober 2013 ansökte X, som är afghansk medborgare, om visering för familjeåterförening vid den belgiska ambassaden i Islamabad (Pakistan). Hon uppgav att syftet var att ansluta sig till sin make, F.S.M. som också var afghansk medborgare och som hade beviljats flyktingstatus i Belgien. Belgisk migrationsmyndighet avtog viseringsansökan med motiveringen att det inte hade visats att det fanns ett äktenskapligt band mellan X och F.S.M. X överklagade, så småningom från till Raad van State (Högsta förvaltningsdomstolen), som upphävde den hänskjutande domstolens dom. Raad van State fann att ett överskridande av den frist som föreskrivs i artikel 12bis, 2 § i lagen av den 15 december 1980 utan undantag medför att inrese- och uppehållstillstånd ska utfärdas. Detta innebär att X borde ha beviljats ett sådant tillstånd, även om det förelåg tvivel om huruvida hon hade ett äktenskapligt band med F.S.M.. Raad van State återförvisade målet till den hänskjutande domstolen för förnyad prövning. Den hänskjutande domstolen som sålunda ska pröva målet på nytt har angett att den är bunden av den slutsats som Raad van State kom fram till i sin dom vad gäller tillämpningen av artikel 12bis, 2 § i lagen av den 15 december 1980. Eftersom den bestämmelsen innebär ett införlivande av artikel 5.4 i direktiv 2003/86 var den hänskjutande domstolen emellertid osäker på om denna slutsats är förenlig med direktivet.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen hade ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida direktiv 2003/86 ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken de behöriga nationella myndigheterna, **om inget beslut har**

fattats inom sex månader från den dag då ansökan om familjeåterförening lämnades in, **ex officio ska utfärda ett uppehållstillstånd** till sökanden, **utan att det prövas om sökanden verkligen uppfyller villkoren** för att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i enlighet med unionsrätten. Den framhöll att unionsrätten förvisso inte utgör något hinder för att medlemsstaterna upprättar system för att godta eller underförstått tillåta något. Sådana system får dock inte inverka menligt på **unionsrättens ändamålsenliga verkan**. Det följer av direktivets bestämmelser att de **behöriga nationella myndigheterna är skyldiga att fastställa att det föreligger familjeband** mellan referenspersonen och den tredjelandsmedborgare som ansökan om familjeåterförening avser **innan de tillåter familjeåterförening** enligt direktiv 2003/86. En sådan lagstiftning som den aktuella **inverkar därför menligt på den ändamålsenliga verkan av direktiv 2003/86**, eftersom den **medger att ett uppehållstillstånd** som grundar sig på direktiv 2003/86 **utfärdas till en person som inte uppfyller villkoren** för att erhålla ett sådant.

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Senaste numret av [Europarättslig tidskrift](#) är nr 4/19.

NYA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

Onsdagen den 15 januari 2020 lämnar generaladvokaten sitt förslag till avgörande i mål C-753/18 - Stim och SAMI, angående en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen i dess mål T-5909-17 och T-891-18. Tolkningsfrågorna är

- Innebär uthyrning av bilar som är standardutrustade med radiomottagare att den som hyr ut bilarna är en användare som åstadkommer en överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/291 respektive en återgivning för allmänheten i den mening som avses i artikel 8.2 i direktiv 2006/1152?
- Vilken betydelse, om någon, har omfattningen av biluthyrningsverksamheten och hyrestiden?

Den 11 februari 2020, kl. 09.30, håller domstolen, stora avdelningen, muntlig förhandling i mål C-30/19, Diskrimineringsombudsmannen/Braathens, angående en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen i dess mål Ö 2343-18. Målet rör tolkningsfrågan

Måste en medlemsstat i ett mål om överträdelse av ett förbud som föreskrivs i direktiv 2000/43/EG där den utsatte begär diskrimineringsersättning alltid pröva om diskriminering har skett - och i förekommande fall konstatera att så har skett - oavsett om den som anklagas för diskriminering har eller inte har vitsordat att diskriminering har skett, om detta begärs av den utsatte för att kravet i artikel 15 om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner ska anses vara uppfyllt?

FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET

Sverige

[Lagrådsremiss: Genomförande av EU:s direktiv om automatiskt utbyte av upplysningar som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang](#)

I lagrådsremissen lämnas de förslag som krävs för att genomföra rådets direktiv (EU) 2018/822 av den 25 maj 2018 om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang (DAC 6). Direktivet innebär att det införs gemensamma EU-regler om upplysningsskyldighet för s.k. rapporteringspliktiga arrangemang och automatiskt utbyte av upplysningar om dessa arrangemang mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och till Europeiska kommissionen.

För att ett arrangemang ska vara rapporteringspliktigt krävs att arrangemanget är gränsöverskridande och att det uppvisar åtminstone ett av de s.k. kännetecknen, som indikerar att det kan finnas en risk för skatteflykt. Uppgiftsskyldigheten riktar sig primärt till rådgivare som bl.a. utformar, marknadsför, tillhandahåller eller organiserar ett rapporteringspliktigt arrangemang. Även användare av rapporteringspliktiga arrangemang kan bli uppgiftsskyldiga i vissa fall. Syftet med direktivet är bl.a. att ge skattemyndigheterna tidig information om nya former av aggressiv skatteplanering och i vilken utsträckning de används.

I lagrådsremissen lämnas även förslag på en ny särskild avgift i form av en rapporteringsavgift som ska kunna tas ut om föreskrivna uppgifter om ett arrangemang inte har lämnats i rätt tid till Skatteverket.

I lagrådsremissen föreslås en ny lag om rapporteringspliktiga arrangemang. Ändringar föreslås i skatteförfarandelagen och i lagen om administrativt samarbete inom Europeiska unionen i fråga om beskattning. Som en följd av de nya reglerna föreslås även ändringar i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

[Ds 2019:28: Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande](#)

I promemorian lämnas förslag till kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Genom EU-förordningen införs nya regler om att beslut om frysning och beslut om förverkande som har utfärdats i en medlemsstat ska erkännas och verkställas i en annan medlemsstat.

I promemorian föreslås bland annat att det ska införas en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen, vilken ska möjliggöra förordningens tillämpning i Sverige. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om både de fall när svenska beslut sänds över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där och när utländska beslut översänds till Sverige för erkännande och verkställighet här.

Förslagen innebär bland annat att åklagare under vissa förutsättningar ska kunna fatta beslut om beslag eller penningbeslag trots att egendomen i fråga inte är tillgänglig vid beslutstidpunkten och att vissa särskilda förfaranden ska tillämpas när ett utländskt beslut om frysning ska verkställas i Sverige. I lagen utses åklagare att vara såväl den myndighet som översänder ett svenskt beslut om frysning till en annan medlemsstat, som den myndighet som erkänner och ansvarar för verkställigheten av ett utländskt sådant beslut som översänts till Sverige. Kronofogdemyndigheten föreslås ha motsvarande roll i fråga om beslut om förverkande. Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 19 december 2020.

[Ds 2019:27: Ett nytt regelverk för Schengens informationssystem \(SIS\)](#)

I november 2018 antogs tre nya EU-förordningar om SIS. Förordningarna ersätter EU:s nuvarande regelverk om SIS och innebär att en ny version av systemet ska tas i drift vid ett datum som kommissionen ska fastställa senast den 28 december 2021. I förhållande till den tidigare regleringen innebär förordningarna bland annat att SIS kommer att kunna användas för fler ändamål än tidigare, att fler uppgifter kan registreras i SIS och att fingeravtryck i högre utsträckning ska kunna användas för att identifiera personer. Samtidigt införs nya funktioner för kontroll och uppföljning av användningen av SIS för att ge ett bättre skydd för de individer vars personuppgifter kommer att registreras i systemet.

I promemorian lämnas förslag till de författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till de nya EU-förordningarna om SIS. Förslagen innebär bland annat att det införs en ny lag och en ny förordning med kompletterande bestämmelser till förordningarna. Det föreslås även vissa ändringar i bland annat utlänningslagen och offentlighets- och sekretesslagen.

EU-direktiv i urval

Europaparlamentets och rådets [direktiv \(EU\) 2019/1936](#) av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Rådets [direktiv \(EU\) 2019/1995](#) av den 21 november 2019 om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller bestämmelserna om distansförsäljning av varor och vissa inhemska leveranser av varor.